ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.9.2025
COM(2025) 517 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ένατη ετήσια έκθεση σχετικά με τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή 1
1.1.1. Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση 1
1.2. Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης 3
2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης 4
3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης 5
4. Εφαρμογή της διευκόλυνσης 7
5. Παρακολούθηση, αξιολόγηση και έλεγχος 17
6. Επικοινωνία και δημοσιότητα 18
7. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα 18

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής C(2015) 9500[1] (στο εξής: απόφαση), η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τακτά διαστήματα σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία (στο εξής: διευκόλυνση). Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 της απόφασης, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης. Η πρώτη ετήσια έκθεση για τη διευκόλυνση δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2017[2]. Όλες οι ετήσιες εκθέσεις διατίθενται στον ιστότοπο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες. Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε στοιχεία έως και τον Φεβρουάριο του 2025.

1.1.1. Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της, η Τουρκία αποτελεί κατεξοχήν χώρα υποδοχής και διέλευσης για πρόσφυγες και μετανάστες. Τον Ιανουάριο του 2025, σύμφωνα με στοιχεία που παρασχέθηκαν από την τουρκική κυβέρνηση, η χώρα φιλοξένησε 2 888 876 Σύριους υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και περισσότερους από 300 000 καταγεγραμμένους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, κυρίως από το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Ιράν και τη Σομαλία[3,4]. Αυτό είχε σημαντικό αντίκτυπο στις κοινότητες υποδοχής. Ο παρατεταμένος εκτοπισμός Σύριων προσφύγων και ο αυξανόμενος αριθμός αντικανονικών αφίξεων από το Αφγανιστάν στην Τουρκία αποτελούν ολοένα και μεγαλύτερη πρόκληση για την κοινωνική συνοχή μεταξύ προσφύγων, μεταναστών και κοινοτήτων υποδοχής. Παράλληλα, εξακολουθεί να ασκείται πίεση κατά μήκος των συνόρων Τουρκίας–Ιράν. Μετά την πτώση του καθεστώτος Άσαντ τον Δεκέμβριο του 2024, και σύμφωνα με στοιχεία που παρασχέθηκαν από τις τουρκικές αρχές, όλο και περισσότεροι Σύριοι με καθεστώς προσωρινής προστασίας στην Τουρκία διέρχονται τα σύνορα με τη Συρία. Τα στοιχεία δεν είναι απολύτως σαφή σχετικά με το αν πρόκειται για μόνιμες επιστροφές ή διερευνητικές επισκέψεις[5]. Οι τουρκικές αρχές υπογράμμισαν ότι οι επιστροφές θα πρέπει να είναι οικειοθελείς, ασφαλείς, αξιοπρεπείς και ομαλές.

[1] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500, της 24.11.2015, για τον συντονισμό των ενεργειών της Ένωσης και των κρατών μελών μέσω συντονιστικού μηχανισμού, της διευκόλυνσης στήριξης της Τουρκίας για τους πρόσφυγες.
[2] https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en.
[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.
[4] Μια ιδιαιτερότητα του τουρκικού συστήματος ασύλου είναι το γεγονός ότι η χώρα έχει κυρώσει με επιφύλαξη το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Συνεπώς, στη συντριπτική πλειονότητά τους, οι πρόσφυγες στην Τουρκία δεν μπορούν να αιτηθούν τη χορήγηση πλήρους καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά μόνο τη χορήγηση «υπό όρους καθεστώτος πρόσφυγα», το οποίο, εφόσον χορηγηθεί, περιορίζει την παραμονή στη χώρα μέχρι τη στιγμή που ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας «επανεγκατασταθεί σε τρίτη χώρα».
[5] Στις 29 Ιανουαρίου 2025 το τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών ανακοίνωσε ότι, από τις 9 Δεκεμβρίου 2024, 81 576 πρόσφυγες έχουν επιστρέψει στη Συρία. Επιπλέον, σύμφωνα με τη σύσταση της UNHCR, επιβεβαίωσε ότι ο πρόεδρος Ερντογάν ενέκρινε διερευνητικές επισκέψεις για Σύριους από την Τουρκία από την 1η Ιανουαρίου έως την 1η Ιουλίου 2025. Εντός αυτής της εξάμηνης περιόδου, ο ορισθείς επικεφαλής της οικογένειας θα μπορεί να εισέλθει στη χώρα και/ή να εξέλθει από αυτή τρεις φορές χωρίς να απολέσει το καθεστώς προσωρινής προστασίας του.

Η Τουρκία εξακολουθεί να καταβάλλει πολύ σημαντικές προσπάθειες για τη φιλοξενία και την κάλυψη των αναγκών των προσφύγων και των μεταναστών και έχει επαναλάβει τη δέσμευσή της για την εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016[6] (στο εξής: δήλωση). Η δήλωση συνέχισε να παράγει απτά αποτελέσματα το 2024. Ο αριθμός των αντικανονικών αφίξεων διά θαλάσσης στην Ελλάδα —παρόλο που παραμένει χαμηλότερος σε σύγκριση με την περίοδο πριν από τη σύναψη της δήλωσης— συνέχισε να αυξάνεται, όπως και οι αφίξεις διά ξηράς στη Βουλγαρία, ενώ οι αφίξεις στην Ιταλία και στις περιοχές της Κύπρου που τελούν υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης μειώθηκαν σημαντικά[7].

Το πρόγραμμα επανεγκατάστασης «ένας προς έναν» συνέχισε να εφαρμόζεται στο πλαίσιο της δήλωσης. Στο διάστημα μεταξύ Απριλίου 2016 και Φεβρουαρίου 2025, περισσότεροι από 43 815 Σύριοι πρόσφυγες επανεγκαταστάθηκαν από την Τουρκία στην ΕΕ. Από το 2016 έχουν επιστραφεί από τα ελληνικά νησιά στην Τουρκία 2 140 μετανάστες. Δεδομένου ότι οι τουρκικές αρχές δεν έχουν ανακαλέσει την απόφαση που έλαβαν τον Μάρτιο του 2020 να αναστείλουν τις επιχειρήσεις επιστροφής που πραγματοποιούνταν στο πλαίσιο της δήλωσης μετά την πανδημία COVID-19, έκτοτε δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία επιχείρηση επιστροφής παρά τα επανειλημμένα αιτήματα της Επιτροπής και των ελληνικών αρχών.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2020 συμφώνησε να δρομολογηθεί ένα θετικό θεματολόγιο ΕΕ–Τουρκίας. Προσδιορίστηκαν τέσσερις τομείς προτεραιότητας: i) η βελτίωση της λειτουργίας της τελωνειακής ένωσης και η επανέναρξη των συζητήσεων για τον εκσυγχρονισμό της· ii) η μετανάστευση και η στήριξη των προσφύγων· iii) οι διάλογοι υψηλού επιπέδου· και iv) οι διαπροσωπικές επαφές και η κινητικότητα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2021 επανέλαβε την προθυμία της ΕΕ να συνεργαστεί με την Τουρκία με σταδιακό, αναλογικό και αναστρέψιμο τρόπο για την ενίσχυση της συνεργασίας σε ορισμένους τομείς κοινού ενδιαφέροντος, με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που καθορίστηκαν τον Μάρτιο του 2021 και σε προηγούμενα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η κοινή δήλωση της 29ης Νοεμβρίου 2023 αποτέλεσε την απάντηση στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 29ης και 30ής Ιουνίου 2023 προς τον ύπατο εκπρόσωπο και την Επιτροπή για την υποβολή έκθεσης σχετικά με την κατάσταση των σχέσεων ΕΕ–Τουρκίας. Στη δήλωση διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις για την αναζωογόνηση των σχέσεων, μεταξύ άλλων στους τομείς της διαχείρισης της μετανάστευσης και της οικονομικής στήριξης των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Τον Νοέμβριο του 2023 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες διάλογος

[6] http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

[7] Από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2024, 65 574 αντικανονικοί μετανάστες έφτασαν στην ΕΕ από την Τουρκία, έναντι 57 597 αφίξεων την ίδια περίοδο το 2023 —αύξηση κατά 14 %. Το 2024 ο συνολικός αριθμός των αντικανονικών αφίξεων διά θαλάσσης στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 31 % σε σύγκριση με το 2023. Οι αφίξεις στην Ελλάδα διά ξηράς αυξήθηκαν σε πολύ μικρότερο βαθμό —κατά 2 %. Παράλληλα, ο αριθμός των αφίξεων στην Κύπρο μέσω της Πράσινης Γραμμής μειώθηκε κατά 42 % μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου του 2024, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2023. Επιπλέον, από τον Ιανουάριο έως τον Φεβρουάριο του 2025, 4 537 αντικανονικοί μετανάστες έφτασαν στην ΕΕ από την Τουρκία, έναντι 7 426 αφίξεων την ίδια περίοδο το 2024 — μείωση κατά 39 %. Οι αφίξεις μέσω της μεταναστευτικής οδού από την Τουρκία προς την Ιταλία μειώθηκαν σημαντικά το 2024 —περίπου 3 366 αφίξεις—, με αποτέλεσμα το 5 % των παράτυπων διελεύσεων των συνόρων προς την Ιταλία να προέρχεται από την Τουρκία. Το 2015, πριν από τη δήλωση ΕΕ–Τουρκίας, οι παράτυπες αφίξεις μέσω της οδού της Ανατολικής Μεσογείου ανέρχονταν σε 885 386.

υψηλού επιπέδου ΕΕ–Τουρκίας για τη μετανάστευση και την ασφάλεια και αναμένεται να πραγματοποιηθεί νέα συνεδρίαση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025.

1.2. Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης

Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στο αίτημα κρατών μελών της ΕΕ για χορήγηση σημαντικής πρόσθετης χρηματοδότησης για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, θέσπισε τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία με την απόφαση της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2015, η οποία τροποποιήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2016 και εκ νέου στις 14 Μαρτίου και στις 24 Ιουλίου 2018. Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός που αποσκοπεί στον συντονισμό της κινητοποίησης των πόρων που διατίθενται στο πλαίσιο τόσο του προϋπολογισμού της ΕΕ όσο και επιπρόσθετων συνεισφορών από τα κράτη μέλη που ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα με ειδικό προορισμό[8]. Τα κράτη μέλη ανέλαβαν την πολιτική δέσμευση να παρέχουν εθνικές συνεισφορές στο πλαίσιο της κοινής αντίληψης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εγκρίθηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2016, και επικαιροποιήθηκε κατά τον χρόνο της συμφωνίας για τη δεύτερη δόση της διευκόλυνσης[9]. Επίσης, με την κοινή αντίληψη θεσπίζεται ένα πλαίσιο προϋποθέσεων.

Στις 18 Μαρτίου 2016 οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ και της Τουρκίας επαναβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης και συμφώνησαν σε περαιτέρω μέτρα με στόχο την εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ–Τουρκίας και την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης[10]. Η Τουρκία και η ΕΕ αναγνώρισαν ότι απαιτούνταν περαιτέρω ταχείες και αποφασιστικές προσπάθειες. Ειδικότερα, στη δήλωση ΕΕ–Τουρκίας απευθύνθηκε έκκληση για παύση της αντικανονικής μετανάστευσης από την Τουρκία στην ΕΕ, με την εξάρθρωση του επιχειρηματικού μοντέλου των διακινητών και την παροχή στους μετανάστες μιας εναλλακτικής λύσης, ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, καθώς και για την επιτάχυνση της εφαρμογής της διευκόλυνσης.

[8] Τα εξωτερικά έσοδα νοούνται δυνάμει του άρθρου 21 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1) για τις συνεισφορές του 2016 και έως την 1η Αυγούστου 2018 και δυνάμει του άρθρου 21 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ L 193 της 30.7.2018, σ. 1).

[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf

[10] http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

Για την πρώτη δόση της διευκόλυνσης (2016-2017) διατέθηκαν συνολικά 3 δισ. EUR[11] και επιπλέον 3 δισ. EUR για τη δεύτερη δόση (2018-2019), με αποτέλεσμα το συνολικό ποσό της διευκόλυνσης να ανέλθει σε 6 δισ. EUR. Σε συνέχεια της εν λόγω συνεδρίασης, η Επιτροπή έδρασε ταχέως προκειμένου να αναθέσει μέσω συμβάσεων τα πρώτα έργα. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 η Επιτροπή είχε διαθέσει μέσω συμβάσεων το πλήρες επιχειρησιακό κονδύλιο της διευκόλυνσης και έως το τέλος του 2024 είχαν εκταμιευθεί πάνω από 5,7 δισ. EUR.

2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση ήταν ένας μηχανισμός συντονισμού που παρείχε τη δυνατότητα για ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση της βοήθειας της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία, με παράλληλη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η διευκόλυνση επέτρεπε τη βέλτιστη κινητοποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών χρηματοδότησης της ΕΕ, υπό μορφή ανθρωπιστικής και/ή αναπτυξιακής βοήθειας, ώστε οι ανάγκες των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής να αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο[12].

Η διευθύνουσα επιτροπή της διευκόλυνσης παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τις προτεραιότητες, τις κατηγορίες ενεργειών προς στήριξη, τα ποσά που πρόκειται να διατεθούν και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που πρόκειται να κινητοποιηθούν, καθώς και για τους όρους σχετικά με την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Τουρκίας βάσει του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ–Τουρκίας της 29ης Νοεμβρίου 2015 (στο εξής: κοινό σχέδιο δράσης)[13].

Σημαντική εξακολουθεί να είναι επίσης η βιωσιμότητα των έργων της διευκόλυνσης, όπως και η από κοινού ανάληψη ευθυνών με τις τουρκικές αρχές. Η σημασία της βιωσιμότητας και του αντικτύπου τονίστηκαν στις συστάσεις της δεύτερης ειδικής έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου του Απριλίου του 2024. Οι τομείς προτεραιότητας για την παροχή βοήθειας προσδιορίζονται με βάση ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη αξιολόγηση των αναγκών, η οποία επικαιροποιήθηκε το 2018.

Η διευκόλυνση συντόνιζε τη χρηματοδότηση που προέρχονταν από τους παρακάτω μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης[14]: i) την ανθρωπιστική βοήθεια· ii) τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας· iii) τον Μηχανισμό Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ)· iv) τον

[11] Το ποσό αυτό των 3 δισ. EUR διατέθηκε επιπλέον των 345 εκατ. EUR που είχε ήδη διαθέσει η Επιτροπή στην Τουρκία, ανταποκρινόμενη στη συριακή προσφυγική κρίση, πριν από την έναρξη λειτουργίας της διευκόλυνσης και επιπροσθέτως της διμερούς βοήθειας των κρατών μελών.

[12] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500 της 24.11.2015, άρθρο 2 — Στόχοι της διευκόλυνσης.

[13] Βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής C(2015) 9500, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Επιτροπής C(2016) 855.

[14] Οι συνεισφορές του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ) μεταφέρθηκαν αντίστοιχα και τέθηκαν σε εφαρμογή στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ. Καταρχήν, όλες οι συνεισφορές από τη διευκόλυνση προς το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης (από τον ΜΠΒ και σε μικρό βαθμό από τον ΜΑΣ) διενεργήθηκαν ως μη ανθρωπιστική βοήθεια.

Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)· και v) τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη. Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ εφαρμόζονται σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες και κανονισμούς της που ισχύουν τόσο για την άμεση όσο και για την έμμεση διαχείριση. Η υλοποίηση της βοήθειας εξαρτάται από την αυστηρή συμμόρφωση της Τουρκίας προς τις δεσμεύσεις που προβλέπονται στο κοινό σχέδιο δράσης και στη δήλωση.

3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης

Ο συνολικός προϋπολογισμός που συντονίζει η διευκόλυνση ανέρχεται σε 6 δισ. EUR, τα οποία κινητοποιούνται σε δύο δόσεις. Τα έργα στο πλαίσιο της πρώτης και της δεύτερης δόσης θα διαρκέσουν έως το τέλος του 2025 (με τέσσερα έργα να λαμβάνουν παράταση έως το τέλος του 2029 λόγω ανωτέρας βίας όπως ο σεισμός του 2023), ενώ πολλά έργα στο πλαίσιο της πρώτης δόσης έχουν ολοκληρωθεί και τα περισσότερα έργα είναι προγραμματισμένο να ολοκληρωθούν εγκαίρως ή πριν από τη λήξη της τελικής προθεσμίας. Κατ' εξαίρεση, εξαιτίας της πανδημίας COVID-19, η περίοδος υλοποίησης των έργων στο πλαίσιο του ειδικού μέτρου του 2016 (ύψους 1,6 δισ. EUR) παρατάθηκε, γεγονός που θα καταστήσει δυνατή την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων όλων των σχετικών έργων.

Η πρώτη δόση ανήλθε σε 3 δισ. EUR, εκ των οποίων 1 δισ. EUR κινητοποιήθηκε από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 2 δισ. EUR από διμερείς συνεισφορές από τα κράτη μέλη. Ομοίως, η δεύτερη δόση ανήλθε σε 3 δισ. EUR, εκ των οποίων 2 δισ. EUR διατέθηκαν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 1 δισ. EUR από τα κράτη μέλη[15].

Όσον αφορά τους πόρους από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, από το ποσό του 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2016-2017, κινητοποιήθηκαν 250 εκατ. EUR το 2016 και 750 εκατ. EUR το 2017. Από το ποσό των 2 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2018-2019, κινητοποιήθηκαν 550 εκατ. EUR το 2018, ενώ το υπόλοιπο ποσό κινητοποιήθηκε το 2019.

Σε ό,τι αφορά τις συνεισφορές των κρατών μελών, για την πρώτη δόση τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 677 εκατ. EUR στη διευκόλυνση το 2016, 847 εκατ. EUR το 2017, 396 εκατ. EUR το 2018 και 80 εκατ. EUR το 2019. Για τη δεύτερη δόση, τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 68 εκατ. EUR το 2018, 202 εκατ. EUR το 2019, 265 εκατ. EUR το 2020, 166 εκατ. EUR το 2021 και 165 εκατ. EUR το 2022, με τις τελευταίες πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν το 2023 να ανέρχονται σε 134 εκατ. EUR. Οι συνεισφορές των κρατών μελών καταβλήθηκαν απευθείας στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα με ειδικό προορισμό και διατέθηκαν στις γραμμές προϋπολογισμού του ΜΠΒ και της ανθρωπιστικής βοήθειας, αντίστοιχα.

[15] https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

Εξακολουθεί να παρατηρείται ικανοποιητική αντιστοίχιση μεταξύ του ρυθμού καταβολής των συνεισφορών των κρατών μελών *προς* τη διευκόλυνση και του ρυθμού των εκταμιεύσεων που χρηματοδοτούνται *από* τις εν λόγω συνεισφορές από τη διευκόλυνση.

Πρόσθετη βοήθεια της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία, εκτός του πλαισίου της διευκόλυνσης

Το 2020 η Επιτροπή διέθεσε πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 535 εκατ. EUR για τη στήριξη ανθρωπιστικών δράσεων στην Τουρκία εκτός του πλαισίου της διευκόλυνσης. Η εν λόγω βοήθεια για τους πρόσφυγες επικεντρώθηκε στην αντιμετώπιση βασικών αναγκών και αναγκών στους τομείς της προστασίας, της εκπαίδευσης και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και έχει διατεθεί και εκταμιευθεί πλήρως.

Η τάση αυτή συνεχίστηκε το 2021. Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του ίδιου έτους, η Επιτροπή κινητοποίησε επιπλέον 3 δισ. EUR για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία για την περίοδο 2021-2023. Σκοπός της εν λόγω χρηματοδότησης ήταν να διασφαλιστεί η συνέχιση των κυριότερων παρεμβάσεων της διευκόλυνσης στους τομείς προτεραιότητας της ανθρωπιστικής βοήθειας, των βασικών αναγκών, της εκπαίδευσης και της υγείας, καθώς και της διαχείρισης της μετανάστευσης και του ελέγχου των συνόρων. Η εν λόγω χρηματοδότηση περιλάμβανε επίσης τη διάθεση 150 εκατ. EUR μέσω των μηχανισμών της ΓΔ HOME κυρίως για τη στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη της ΕΕ για την επανεγκατάσταση προσφύγων από την Τουρκία, αλλά και για τη στήριξη των προσπαθειών διαχείρισης της μετανάστευσης, ελέγχου των συνόρων και καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης. Περιλάμβανε επίσης τη διάθεση 14,4 εκατ. EUR στο πλαίσιο μέτρου στήριξης που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024.

Σημαντικό μέρος της χρηματοδότησης για την περίοδο 2021-2023 κινητοποιήθηκε για την αντιμετώπιση των καταστροφικών σεισμών του 2023 στην Τουρκία, με συνολικό ποσό 355,6 εκατ. EUR να διατίθεται για κοινωνικοοικονομική στήριξη, δημοτικές υποδομές, εκπαιδευτικές υποδομές και υποδομές υγείας.

Τον Φεβρουάριο του 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να διαθέσει επιπλέον 2 δισ. EUR για τη διατήρηση της αποτελεσματικής συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία, στο πλαίσιο συμφωνίας για την αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για την περίοδο 2021-2027.

Κατά τη διάσκεψη για τη Συρία τον Μάιο του 2024, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να διαθέσει 1 δισ. EUR για τη στήριξη των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στην Τουρκία. Το ποσό αυτό περιλάμβανε 520 εκατ. EUR από τον τακτικό προϋπολογισμό για το 2024, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση της βοήθειας για τους πρόσφυγες, και 480 εκατ. EUR που διατέθηκαν εμπροσθοβαρώς από το προαναφερθέν κονδύλιο ύψους 2 δισ. EUR, με περίπου 1,5 δισ. EUR να παραμένουν διαθέσιμα για την περίοδο 2025-2027. Η δέσμη του 1 δισ. EUR περιλάμβανε πέντε μέτρα που εστιάζουν στα εξής: i) την εκπαίδευση (80 εκατ. EUR)· ii) τις βασικές

ανάγκες, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τις δημοτικές υπηρεσίες και την κοινωνική συνοχή (421 εκατ. EUR)· iii) τη διαχείριση της μετανάστευσης και τον έλεγχο των συνόρων (398 εκατ. EUR)· iv) τις προβλέψεις για πιθανή μελλοντική εκ νέου ανάληψη υποχρεώσεων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τη χορήγηση δυνητικών δανείων για επενδύσεις που σχετίζονται με τους πρόσφυγες (75 εκατ. EUR)· και v) την ανθρωπιστική βοήθεια (26 εκατ. EUR).

Η συνολική χρηματοδότηση της ΕΕ που διατέθηκε για την παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία από το 2011 ανέρχεται σε 12,4 δισ. EUR. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει 345 εκατ. EUR που κινητοποιήθηκαν μεταξύ 2011 και 2016 σε βοήθεια για τους πρόσφυγες, 6 δισ. EUR στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, 535 εκατ. EUR σε ενδιάμεση χρηματοδότηση το 2020, 3 δισ. EUR σε πρόσθετη χρηματοδότηση την περίοδο 2021-2023, 1 δισ. EUR το 2024, και επιπλέον 1,5 δισ. EUR σε προγραμματισμένη βοήθεια έως το 2027.

4. Εφαρμογή της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση εφαρμόζεται υπό μορφή ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας. Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, σχεδόν 1,4 δισ. EUR και 1,6 δισ. EUR διατέθηκαν στα αντίστοιχα σκέλη. Δεδομένου του παρατεταμένου χαρακτήρα της συριακής κρίσης, οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης επικεντρώθηκαν όλο και περισσότερο σε δραστηριότητες κοινωνικοοικονομικής στήριξης και στη δημιουργία ευκαιριών διαβίωσης. Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, 1,04 δισ. EUR διατέθηκαν στο σκέλος «ανθρωπιστική βοήθεια», ενώ 1,9 δισ. EUR στο σκέλος «αναπτυξιακή βοήθεια»[16].
Όσον αφορά τη διευκόλυνση συνολικά, η κατανομή της ανθρωπιστικής και της αναπτυξιακής βοήθειας τον Δεκέμβριο του 2024 έχει ως εξής:



[16]Το υπόλοιπο ποσό των 60 εκατ. EUR διατίθεται για διοικητική και επιχειρησιακή στήριξη στο πλαίσιο της εφαρμογής της διευκόλυνσης.

Για αναλυτικές πληροφορίες, βλ. τον διαδικτυακό πίνακα των έργων[17].

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης παρέχεται βοήθεια βάσει έργων. Οι εκταμιεύσεις εξαρτώνται από την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την υλοποίηση των παρεμβάσεων της διευκόλυνσης. Η στήριξη της διευκόλυνσης περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας τόσο σε πρόσφυγες όσο και σε κοινότητες υποδοχής.
Το σκέλος **«ανθρωπιστική βοήθεια»** στο πλαίσιο της διευκόλυνσης έχει ως στόχο να βοηθηθούν οι πλέον ευάλωτοι πρόσφυγες, μέσω της παροχής στήριξης με αξιοπρεπή τρόπο για την κάλυψη των βασικών αναγκών και την προστασία τους[18]. Καλύπτει επίσης τα κενά στους τομείς προτεραιότητας της υγείας και της εκπαίδευσης, μέσω εξειδικευμένων οργανισμών και εταίρων. Η παροχή της ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ διέπεται από την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια του 2007[19], η οποία προβλέπει ότι η ΕΕ, ως φορέας παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, τηρεί τις ανθρωπιστικές αρχές του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 214 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στον κανονισμό σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (αριθ. 1257/96)[20,21].

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, έχουν υλοποιηθεί συνολικά 65 έργα από 21 εταίρους στο πλαίσιο της πρώτης και της δεύτερης δόσης. Τα εν λόγω έργα καλύπτουν την αντιμετώπιση βασικών αναγκών και αναγκών στους τομείς της προστασίας, της εκπαίδευσης και της υγείας των πλέον ευάλωτων προσφύγων στην Τουρκία. Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, περίπου 1,4 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και 1,4 δισ. EUR εκταμιεύθηκαν για την ανθρωπιστική βοήθεια, ενώ στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, 1,05 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και 1,04 εκατ. EUR εκταμιεύθηκαν.

Στο πλαίσιο του σκέλους **«αναπτυξιακή βοήθεια»** υποστηρίζονται οι πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των προσφύγων, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και τις ευκαιρίες διαβίωσης, καθώς και στον τομέα των δημοτικών υποδομών. Επίσης, το σκέλος επικεντρώνεται στις ευάλωτες ομάδες και συμπεριλαμβάνει στις παρεμβάσεις του τη διάσταση του φύλου, π.χ. προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη σεξουαλική βία και τη βία

[17] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_el.

[18] Συνολικά διατέθηκαν 352 εκατ. EUR για την προστασία στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, κυρίως μέσω ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι δραστηριότητες περιλάμβαναν την καταγραφή και την εξακρίβωση των προσφύγων, την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της Προεδρίας Διαχείρισης της Μετανάστευσης της Τουρκίας και στοχευμένες παρεμβάσεις προστασίας για τις ευάλωτες ομάδες. Η προστασία έχει επίσης ενσωματωθεί στις βασικές ανάγκες, την υγεία και την εκπαίδευση.

[19] Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

[20] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/96 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια.

[21] Η ανθρωπιστική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βασίζεται σε ετήσια σχέδια εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας ανά χώρα. Το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων της στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας καθορίζεται από τις χρηματοδοτικές και διοικητικές συμφωνίες-πλαίσια που συνάπτει η Επιτροπή με διεθνείς οργανισμούς και από συμβάσεις-πλαίσια εταιρικής σχέσης με μη κυβερνητικές οργανώσεις.

λόγω φύλου και βελτίωση της πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, εξακολούθησε να σημειώνεται πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση 26 έργων που ανατέθηκαν μέσω συμβάσεων στο πλαίσιο της πρώτης δόσης. Από τα εν λόγω έργα, 15 έργα συνολικού ύψους 293 εκατ. EUR υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, πέραν του κονδυλίου που τελεί υπό άμεση διαχείριση μέσω του ΜΠΒ[22].

Οι εκταμιεύσεις προς τους εταίρους υλοποίησης ανήλθαν σε σχεδόν 3,2 δισ. EUR από σύνολο 3,5 δισ. EUR που διατέθηκαν για αναπτυξιακή βοήθεια στο πλαίσιο και των δύο δόσεων[23]. Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, περίπου 1,6 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και 1,6 δισ. EUR εκταμιεύθηκαν για την αναπτυξιακή βοήθεια, ενώ στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, 1,9 δισ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων και σχεδόν 1,7 εκατ. EUR εκταμιεύθηκαν. Το αναπτυξιακό σκέλος της διευκόλυνσης περιλαμβάνει 14 εν εξελίξει συμβάσεις.

Το 2024 η εφαρμογή της διευκόλυνσης εξακολούθησε να επηρεάζεται από τον πολύ υψηλό πληθωρισμό στην Τουρκία και από τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Για τον λόγο αυτόν ήταν αναγκαία η μείωση του πεδίου εφαρμογής ορισμένων έργων.

<u>Παρεμβάσεις της διευκόλυνσης ανά τομέα προτεραιότητας</u>

Η πρόοδος που σημειώθηκε ανά τομέα προτεραιότητας στο πλαίσιο και των δύο δόσεων της διευκόλυνσης αναφέρεται στις εκθέσεις παρακολούθησης της διευκόλυνσης[24]. Έχουν σημειωθεί σημαντικά επιτεύγματα στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας.

Εκπαίδευση

Συνολικά διατέθηκαν 2,08 δισ. EUR για εκπαιδευτική στήριξη στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, έχουν διατεθεί περισσότερα από 181 εκατ. EUR για την εκπαίδευση. Η υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την εκπαίδευση (CCTE) υποστηρίζει την εγγραφή και φοίτηση παιδιών προσφύγων στο σχολείο μέσω της παροχής μηνιαίων πληρωμών σε οικογένειες προσφύγων, υπό την προϋπόθεση ότι οι μαθητές φοιτούν κανονικά στο σχολείο. Το 2024, το πρόγραμμα CCTE VI στήριξε έως και 585 000

[22] Η διαχείριση των πόρων του ΜΠΒ στο πλαίσιο της διευκόλυνσης γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες για τις εξωτερικές δράσεις που περιλαμβάνονται στον Τίτλο IV του δεύτερου μέρους του δημοσιονομικού κανονισμού και τους κανόνες εφαρμογής του.

[23] Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται επίσης εκταμιεύσεις στο πλαίσιο έργων που υλοποιούνται από το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, αλλά δεν έχουν ακόμη καταλογιστεί στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

[24] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_el

ευάλωτα παιδιά πρόσφυγες μέσω της υπό όρους μεταφοράς χρημάτων για την εκπαίδευση, υπό την προϋπόθεση ότι οι μαθητές φοιτούν κανονικά σε δημόσια σχολεία. Συνολικά 42 312 παιδιά πρόσφυγες που διατρέχουν κίνδυνο έχουν ωφεληθεί από υπηρεσίες προστασίας μέσω των κέντρων κοινωνικών υπηρεσιών της τουρκικής κυβέρνησης και των κοινοτικών κέντρων της τουρκικής Ερυθράς Ημισελήνου.

Τον Σεπτέμβριο του 2024 τα επίπεδα της χρηματικής ενίσχυσης προσαρμόστηκαν ώστε να μετριαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις του υψηλού πληθωρισμού. Ωστόσο, ο αριθμός των μαθητών που ωφελούνται από το πρόγραμμα μειώθηκε ελαφρά κατά τη διάρκεια του έτους λόγω οικονομικών δυσχερειών και της εφαρμογής του συστήματος εξακρίβωσης βάσει διεύθυνσης. Στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, οι οικογένειες υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας που άλλαξαν τον τόπο διαμονής τους χωρίς προηγούμενη έγκριση των αρχών αντιμετώπισαν αναστολή του οικείου καθεστώτος προσωρινής προστασίας, με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας.

Τον Αύγουστο του 2024 ο υπουργός Εσωτερικών ανακοίνωσε ότι 729 000 Σύριοι υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας δεν ήταν δυνατόν να εντοπιστούν στις καταχωρισμένες διευθύνσεις τους και θα πρέπει να ενεργοποιήσουν εκ νέου την καταχώρισή τους. Ως εκ τούτου, τα παιδιά από τις οικογένειες αυτές δεν ήταν σε θέση να υποβάλουν αίτηση για προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, όπως η υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την εκπαίδευση (CCTE), ή αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν πλήρως το πρόγραμμα. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών ενίσχυσε τη συνιστώσα όσον αφορά την προστασία των παιδιών το τελευταίο τρίμηνο του 2024.

Τον Ιανουάριο του 2023 ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του εμβληματικού προγράμματος της διευκόλυνσης «Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα» (Promoting Integration of Syrian Kids in the Turkish Education System) (στο εξής: PIKTES II), με συνολικό προϋπολογισμό 400 εκατ. EUR, από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας. Ακολούθησε το πρόγραμμα PIKTES+[25] με συνολικό προϋπολογισμό 300 εκατ. EUR που χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της πρόσθετης βοήθειας για τους πρόσφυγες στην Τουρκία. Τον Νοέμβριο του 2024 το PIKTES+ έλαβε επιπλέον 80 εκατ. EUR για να συμβάλει στην πληρωμή των μισθών των εκπαιδευτικών.

Ο γενικός στόχος της βοήθειας της ΕΕ για τους πρόσφυγες σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας εξακολουθεί να είναι η ένταξη όλων των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, η οποία συμπληρώνεται με δράσεις προσέγγισης των παιδιών που δεν φοιτούν στο σχολείο και τη δημιουργία ασφαλών μαθησιακών διαδρομών, καθώς και τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Από τον Μάρτιο του 2024, το 74 % (834 169) των παιδιών προσφύγων συμμετείχε σε επίσημη εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης) στις 29 επαρχίες που είχαν δεχθεί τον μεγαλύτερο όγκο προσφύγων και στις οποίες απευθύνεται το πρόγραμμα PIKTES+.

[25] Προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης των παιδιών στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα (PIKTES+).

Ο αριθμός των μαθητών προσφύγων και των μαθητών της κοινότητας υποδοχής που λαμβάνουν υποτροφίες με την υποστήριξη της διευκόλυνσης για τη φοίτηση σε ιδρύματα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήλθε σε 29 049. Η πλειονότητα αυτών των μαθητών ήταν πρόσφυγες και διατηρήθηκε η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων.

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης συνεχίστηκε επίσης η στήριξη για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών υποδομών και τη μείωση του υπερπληθυσμού των σχολείων. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον αριθμό των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων που αναβαθμίζονται και ολοκληρώνονται. Σημαντικό επίτευγμα στην αναβάθμιση ήταν η εγκατάσταση 8 700 διαδραστικών πινάκων σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέχρι στιγμής, περισσότερες από 12 000 εγκαταστάσεις έχουν αναβαθμιστεί με τη στήριξη της διευκόλυνσης.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του έργου «Εκπαίδευση για όλους σε περιόδους κρίσης» και του έργου «Εκπαιδευτικές υποδομές για δραστηριότητες ανθεκτικότητας», κατασκευάστηκαν 175 σχολεία και ξεκίνησε η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης. Μέσω ηλιακών συλλεκτών τοποθετημένων σε στέγες σχολείων παράγεται ενέργεια για 50 σχολεία, ενώ ολοκληρώθηκαν τα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε 41 σχολεία.

Το 2024 υπογράφηκαν συμβάσεις για την ανακατασκευή εκπαιδευτικών υποδομών στην Τουρκία μετά τους σεισμούς που σημειώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2023. Στόχος της εν λόγω χρηματοδότησης είναι να αυξηθεί η πρόσβαση τόσο των προσφύγων όσο και των κοινοτήτων υποδοχής στην εκπαίδευση. Μέσω δύο έργων επιχορηγήσεων συνολικού ύψους 20 εκατ. EUR παρέχονται υποτροφίες και συναφείς υπηρεσίες σε πρόσφυγες φοιτητές και σε φοιτητές από τις κοινότητες υποδοχής που πραγματοποιούν προπτυχιακές/μεταπτυχιακές σπουδές. Τα έργα άρχισαν τον Ιανουάριο του 2023 και αναμένεται να διαρκέσουν τρία χρόνια. Από τον Ιανουάριο του 2025, 5 702 φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν λάβει υποτροφία, εκ των οποίων 3 077 Σύριοι φοιτητές και 2 625 Τούρκοι φοιτητές.

Προστασία

Συνολικά διατέθηκαν 352 εκατ. EUR για τη στήριξη στον τομέα της προστασίας στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για την πρόσθετη στήριξη των προσφύγων, κυρίως μέσω έργων του ανθρωπιστικού σκέλους.

Το ανθρωπιστικό σκέλος της διευκόλυνσης παρείχε στήριξη στην καταγραφή και την εξακρίβωση των προσφύγων με στόχο να τους δοθεί η δυνατότητα νομιμοποίησης του καθεστώτος τους στην Τουρκία και να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους σε υπηρεσίες. Ειδικότερα, παρείχε στήριξη στις προσπάθειες που κατέβαλε η Προεδρία Διαχείρισης της Μετανάστευσης της Τουρκίας για την καταγραφή και ενίσχυσε τη θεσμική και τεχνική ικανότητά της. Εκτός από τις μεμονωμένες παρεμβάσεις προστασίας που αποσκοπούν στην κάλυψη κενών και στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών και των αναγκών των ατόμων

που διατρέχουν κίνδυνο, η προστασία έχει ενσωματωθεί και στους άλλους πυλώνες της στρατηγικής για την ανθρωπιστική δράση (βασικές ανάγκες, υγεία και εκπαίδευση). Γενικός στόχος είναι η καλύτερη αντιμετώπιση των τρωτών σημείων των προσφύγων, η νομιμοποίηση του καθεστώτος τους και η σύνδεσή τους με ένα ευρύτερο δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών και υπηρεσιών του ΟΗΕ / των ΜΚΟ. Κατά την περίοδο αναφοράς, η βοήθεια παρέμεινε επικεντρωμένη στις πλέον ευάλωτες ομάδες (π.χ. εποχιακοί διακινούμενοι εργαζόμενοι στον γεωργικό τομέα, βασικές ομάδες προσφύγων[26] κ.λπ.). Επιπλέον, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν μέσω του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης περιλάμβαναν την παροχή βοήθειας για την υποδοχή προσφύγων σε κοινοτικά κέντρα και για την περαιτέρω παραπομπή ευάλωτων προσφύγων σε κατάλληλες υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, συνεχίστηκε η υλοποίηση άμεσης επιχορήγησης ύψους 20 εκατ. EUR προς το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών. Το έργο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης των ευάλωτων τμημάτων τόσο του τουρκικού όσο και του προσφυγικού πληθυσμού σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και της ικανότητας του υπουργείου να παρέχει ολοκληρωμένες και ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες.

Υγεία

Συνολικά διατέθηκε 1,05 δισ. EUR για τη στήριξη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Ο κύριος πυλώνας της χρηματοδότησης της διευκόλυνσης είναι ένα πρόγραμμα για τη στήριξη της υγείας των μεταναστών, το οποίο είναι γνωστό ως SIHHAT και αποτελεί έργο που χρηματοδοτήθηκε με τρία διαδοχικά κονδύλια: 300 εκατ. EUR το 2016, 210 εκατ. EUR το 2020 και 210 εκατ. EUR το 2023. Μέσω του SIHHAT στηρίζονται οι προσπάθειες του τουρκικού Υπουργείου Υγείας με στόχο την παροχή δωρεάν και ισότιμης πρόσβασης σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όλους τους πρόσφυγες. Συνολικά λειτουργούν 176 κέντρα υγείας για μετανάστες και εννέα υγειονομικές μονάδες σε εμπορευματοκιβώτια σε 32 επαρχίες και 3 500 μέλη υγειονομικού προσωπικού εργάζονται σε εγκαταστάσεις υποστηριζόμενες από την ΕΕ, εκ των οποίων το 75 % είναι συριακής καταγωγής. Εξαιτίας των σεισμών, σημειώθηκαν απώλειες σε υγειονομικό προσωπικό και ζημιές σε 17 κέντρα υγείας· οι υπηρεσίες τους μεταφέρθηκαν σε προσωρινές υγειονομικές μονάδες σε εμπορευματοκιβώτια. Η υλοποίηση του έργου SIHHAT II ολοκληρώθηκε στα μέσα του 2024. Το SIHHAT III διασφαλίζει τη συνέχιση των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για τους πρόσφυγες, μέσω πρόσθετης στήριξης της ΕΕ ύψους 210 εκατ. EUR το 2023 και 50 εκατ. EUR το 2024.

[26] Σε αυτές περιλαμβάνονται πρόσφυγες που ζουν στις επαρχίες που επλήγησαν περισσότερο από τους σεισμούς του 2023, καθώς και ευάλωτες ομάδες προσφύγων και μεταναστών με ειδικές ανάγκες προστασίας (π.χ. μονογονεϊκά νοικοκυριά, άτομα με αναπηρία, επιζώντες έμφυλης βίας, ΛΟΑΤΚΙ+), συμπεριλαμβανομένων περίπου 300 000 παιδιών που δεν φοιτούν στο σχολείο.

Τα δύο νοσοκομεία που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της διευκόλυνσης —Dörtyol/Hatay και Kilis— είναι πλήρως λειτουργικά από το 2022 και παρείχαν καίριες υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μετά τους σεισμούς του 2023, περίοδο κατά την οποία η χωρητικότητα και των δύο νοσοκομείων αυξήθηκε σε 400 κλίνες. Επιπλέον, στο πλαίσιο της διευκόλυνσης εξακολουθούν να κατασκευάζονται και να ανακαινίζονται κέντρα υγείας για μετανάστες, να διατίθενται ιατρικός εξοπλισμός
είδη μητρότητας και ατομικής υγιεινής και να ανακαινίζονται μονάδες φυσιοθεραπείας και αποκατάστασης, συμπληρωματικά προς το SIHHAT. Το 2024 ξεκίνησε η κατασκευή οκτώ κέντρων υγείας και διατέθηκαν 113 είδη ιατρικού εξοπλισμού προς όφελος περισσότερων από 40 νοσοκομείων.

Όσον αφορά την ανθρωπιστική στήριξη, δύο κέντρα σωματικής αποκατάστασης στο Kilis και στο Reyhanli/Hatay εξακολουθούν να λειτουργούν και να παρέχουν υπηρεσίες όπως φυσιοθεραπεία, στήριξη της ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνική στήριξη για τους πρόσφυγες με αναπηρία και άλλα ευάλωτα άτομα.

Δημοτικές υποδομές

Συνολικά διατέθηκαν 509 εκατ. EUR για τη στήριξη των δημοτικών υποδομών στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης στηρίζονται διάφοροι δήμοι με την παροχή βασικών δημοτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της ύδρευσης, της αποχέτευσης και της διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Στηρίζονται επίσης οι τοπικές υποδομές μέσω της παροχής υπηρεσιών αναψυχής. Σχετικά με τις εγκαταστάσεις αναψυχής, έχουν ολοκληρωθεί 12 εγκαταστάσεις (ποδοσφαιρικά γήπεδα και γήπεδα τένις), ενώ 10 συγκροτήματα αθλητικών εγκαταστάσεων βρίσκονται επί του παρόντος στο στάδιο της κατασκευής. Συνεχίστηκε η κατασκευή έργων ύδρευσης και αποχέτευσης στις επαρχίες Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya και Hatay.

Το 2023 και το 2024 καταρτίστηκαν πρόσθετες συμβάσεις για δημοτικές υποδομές. Σκοπός τους είναι να καταστήσουν δυνατή τη συνέχιση ενός έργου που αποσκοπεί στην ενίσχυση των ευάλωτων νέων μέσω της παροχής συμπεριληπτικών αθλητικών υποδομών και υποδομών για τη νεολαία, καθώς και τη συνέχιση ενός έργου που αποσκοπεί στην αποκατάσταση των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης.

Μια άλλη σύμβαση σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας υπεγράφη το 2024 με το τουρκικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Κλιματικής Αλλαγής με σκοπό να συμβάλει στην προετοιμασία και την υλοποίηση των έργων δημοτικών υποδομών για τα οποία θα διευκολυνθούν τα δάνεια από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω της İlbank.

Βασικές ανάγκες και κοινωνικοοικονομική στήριξη

Συνολικά διατέθηκαν 4 δισ. EUR για την κάλυψη βασικών αναγκών και την παροχή κοινωνικοοικονομικής στήριξης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες.

Σκοπός των παρεμβάσεων στον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας είναι η διευκόλυνση της κάλυψης των βασικών αναγκών των πλέον ευάλωτων προσφύγων και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της αυτοδυναμίας των προσφύγων. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί δυνατή η σταδιακή μετάβαση από την εξάρτηση από την κοινωνική πρόνοια στην αυξημένη αυτοδυναμία και σε ευκαιρίες διαβίωσης.

Στο πλαίσιο της βοήθειας που παρέχεται από τη διευκόλυνση για την κάλυψη βασικών αναγκών, περισσότεροι από 2,6 εκατομμύρια πρόσφυγες έλαβαν άμεση στήριξη η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να ζουν με αξιοπρέπεια. Έως τον Ιούλιο του 2023 το μεγαλύτερο μέρος της στήριξης παρεχόταν μέσω του Κοινωνικού Διχτυού Ασφαλείας Έκτακτης Ανάγκης (ESSN), ενός προγράμματος κοινωνικής βοήθειας το οποίο προσφέρει σε μηνιαία βάση χρηματική ενίσχυση σε περισσότερους από 1,6 εκατομμύρια δικαιούχους πρόσφυγες, μέσω συστήματος χρεωστικής κάρτας.

Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης, ολοκληρώθηκε η υλοποίηση άμεσης επιχορήγησης ύψους 245 εκατ. EUR προς το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών. Με την εν λόγω επιχορήγηση κατέστη δυνατή η παροχή μηνιαίας οικονομικής στήριξης σε επίπεδο εφάμιλλο με την κοινωνική βοήθεια την οποία παρέχει σε ευάλωτα άτομα το τουρκικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή το συμπληρωματικό πρόγραμμα ESSN (C-ESSN). Το έργο υλοποιήθηκε παράλληλα με το ESSN και παρείχε στήριξη σε νοικοκυριά με μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία (συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με σοβαρή αναπηρία). Το 2024 εξασφαλίστηκε η συνέχιση των προγραμμάτων C-ESSN και ESSN[27] στο πλαίσιο της πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες ύψους 3 δισ. EUR που κινητοποιήθηκε για την περίοδο 2021-2023[28] εκτός του πλαισίου της διευκόλυνσης. Έκτοτε και τα δύο προγράμματα συγχωνεύθηκαν σε ενιαία σύμβαση. Τον Ιούλιο του 2023 υπογράφηκε με το Υπουργείο Οικογένειας και Κοινωνικών Υπηρεσιών το νέο πρόγραμμα χρηματικής ενίσχυσης «Κοινωνικό Δίχτυ Ασφαλείας για τους πρόσφυγες στην Τουρκία» (SSN) (ύψους 781 εκατ. EUR). Η παρέμβαση αυτή σηματοδοτεί τη μετάβαση του ESSN από την ανθρωπιστική βοήθεια στην πιο μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή βοήθεια, με τη ΓΔ ECHO να μην συμμετέχει πλέον στη διαχείριση του προγράμματος. Το τρέχον πρόγραμμα (SSN) στηρίζει λίγο περισσότερους από 1,4 εκατομμύρια πρόσφυγες για την κάλυψη των καθημερινών βασικών αναγκών τους.

[27] Την επόμενη φάση του προγράμματος ESSN προβλέπεται να αναλάβει η ΓΔ ENEST.

[28] *Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 4.1.2022, σχετικά με τη χρηματοδότηση του μεμονωμένου μέτρου για παροχή χρηματικής στήριξης στους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες στην Τουρκία για το 2022 και το 2023 [C(2022) 7822] και εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 7.12.2022, σχετικά με τη χρηματοδότηση του μεμονωμένου μέτρου για συνέχιση της στήριξης για την κάλυψη βασικών αναγκών και τη μετάβαση σε ευκαιρίες διαβίωσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία το 2022 [C(2022) 8887].*

Εξακολουθεί να παρέχεται πρόσθετη κοινωνικοοικονομική στήριξη στους πρόσφυγες για να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας. Η στρατηγική της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας καλύπτει τόσο την πλευρά της προσφοράς όσο και την πλευρά της ζήτησης στην αγορά εργασίας. Τα κύρια είδη στήριξης περιλαμβάνουν την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, βραχυπρόθεσμα μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης, μεταξύ άλλων της κατάρτισης στον χώρο εργασίας, την κατάρτιση σε ήπιες δεξιότητες, την παροχή συμβουλών και υπηρεσιών υποστήριξης στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και την υποστήριξη όσον αφορά τις άδειες εργασίας. Όσον αφορά τα μαθήματα βραχυπρόθεσμης κατάρτισης για την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων, 11 779 συμμετέχοντες εγγράφηκαν σε μαθήματα βραχυπρόθεσμης κατάρτισης για την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων κατά τη διάρκεια εξάμηνης περιόδου το 2024, με αποτέλεσμα ο σωρευτικός αριθμός των δικαιούχων να ανέρχεται σε 83 789, εκ των οποίων το 51 % ήταν άνδρες. Επιπλέον, με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τρία έργα κατά την ίδια περίοδο παρατηρήθηκε αύξηση κατά 8 584 νέες θέσεις εργασίας οι οποίες δημιουργήθηκαν από επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν ή επεκτάθηκαν με τη στήριξη της ΕΕ για τους πρόσφυγες, με αποτέλεσμα το σύνολο να ανέρχεται σε 15 004 θέσεις εργασίας.

Το δεύτερο σημαντικό σκέλος του προγράμματος επικεντρώνεται στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και στην επέκταση των υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω υλικής και μη υλικής στήριξης με στόχο τη βελτίωση της δημιουργίας επίσημων θέσεων εργασίας. Το έργο στήριξης της απασχόλησης και το έργο στήριξης για τη μετάβαση στην αγορά εργασίας (ISDEP I και ISDEP II), τα οποία υλοποιούνται σε συνεργασία με τον τουρκικό οργανισμό απασχόλησης (İŞKUR) και από κοινού με τη Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Εργατικού Δυναμικού (ΓΔ ILF) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, επικεντρώνονται στην αύξηση της επίσημης απασχόλησης των προσφύγων και των μελών των κοινοτήτων υποδοχής. Το ISDEP I ολοκληρώθηκε επιτυχώς το 2024. Παρέχονται επιχορηγήσεις σε επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικής κατάρτισης, καθώς και υλική και μη υλική στήριξη τόσο στους πρόσφυγες όσο και στις κοινότητες υποδοχής για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε στενή συνεργασία με τον οργανισμό ανάπτυξης μικρών και μεσαίων βιομηχανιών της Τουρκίας (KOSGEB) και την Αναπτυξιακή και Επενδυτική Τράπεζα της Τουρκίας (TKYB).

Το έργο για την ενίσχυση των επιχειρηματικών ικανοτήτων για βιώσιμη κοινωνικοοικονομική ένταξη (ENHANCER) και το έργο για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, την ενδυνάμωση και τη συνοχή στις κοινότητες προσφύγων και υποδοχής στην Τουρκία έχουν τον ίδιο στόχο και υλοποιούνται σε συνεργασία με το Υπουργείο Βιομηχανίας και Τεχνολογίας. Πρόσθετα έργα υλοποιούνται στους τομείς της γεωργικής απασχόλησης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της μαθητείας. Το 2024 υπογράφηκαν περαιτέρω συμβάσεις κοινωνικοοικονομικής στήριξης. Σε αυτές περιλαμβάνονται συμβάσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των βιώσιμων μέσων διαβίωσης και της επίσημης απασχόλησης για τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής σε περιοχές οι οποίες επλήγησαν από τους σεισμούς που σημειώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2023.

Διαχείριση της μετανάστευσης

Συνολικά διατέθηκαν 878 εκατ. EUR για τη στήριξη της διαχείρισης της μετανάστευσης στο πλαίσιο της διευκόλυνσης και για πρόσθετη στήριξη για τους πρόσφυγες[29].

Ολοκληρώθηκαν δύο έργα συνολικού ύψους 80 εκατ. EUR, τα οποία χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης δόσης. Το πρώτο έργο παρείχε ενωσιακή στήριξη για την ενίσχυση των ικανοτήτων της Τουρκικής Ακτοφυλακής όσον αφορά την πραγματοποίηση επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης και το δεύτερο αποσκοπούσε στη στήριξη της Προεδρίας Διαχείρισης της Μετανάστευσης της Τουρκίας[30] όσον αφορά τη διαχείριση των επιστροφών από την ΕΕ.

Το 2024 συνεχίστηκε η υλοποίηση τριών έργων ύψους 30 εκατ. EUR στο πλαίσιο πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες με στόχο: i) την ενίσχυση της ικανότητας της τουρκικής Προεδρίας Διαχείρισης της Μετανάστευσης να αντιμετωπίζει την παράτυπη μετανάστευση· ii) τη βελτίωση της διυπηρεσιακής συνεργασίας των υπηρεσιών διαχείρισης των συνόρων στους αερολιμένες· και iii) τη συνέχιση της παροχής επιχειρησιακής στήριξης για τη διαχείριση των κέντρων κράτησης.

Τον Δεκέμβριο του 2023 υπεγράφη σύμβαση ύψους 220 εκατ. EUR, η οποία εφαρμόζεται από το 2024. Αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση της διαχείρισης των συνόρων στα ανατολικά και νοτιοανατολικά σύνορα της Τουρκίας. Το 2024, στο πλαίσιο πρόσθετης στήριξης για τους πρόσφυγες, διατέθηκαν επιπλέον 398 εκατ. EUR για τη στήριξη της ικανότητας διαχείρισης της μετανάστευσης και των συνόρων της Τουρκίας. Η εν λόγω χρηματοδότηση εστιάζεται στα εξής: i) τις οικειοθελείς επιστροφές στις χώρες καταγωγής· ii) την ενίσχυση των διαδικασιών διεθνούς και προσωρινής προστασίας· iii) την πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών· iv) την ασφάλεια των χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων· και τη νόμιμη μετανάστευση. Περιλάμβανε επίσης συμπληρωματική ενίσχυση ύψους 50 εκατ. EUR που διατέθηκε για το ανωτέρω έργο διαχείρισης των συνόρων.

Πτυχές που αφορούν το φύλο στο πλαίσιο των έργων της διευκόλυνσης

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων III «Μαζί προς έναν κόσμο ισότητας μεταξύ των φύλων 2021-2025» εξακολουθεί να παρέχει κατευθύνσεις για την υλοποίηση των δράσεων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Η προώθηση, η προστασία και η πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών σε όλη τους την πολυμορφία, η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών παρέμειναν προτεραιότητες το 2024. Τα ζητήματα που σχετίζονται με τη διάσταση του φύλου ενσωματώθηκαν σε όλα τα έργα της διευκόλυνσης και παρακολουθούνται συνεχώς μέσω αναλυτικών δεδομένων (76 δείκτες).

[29] Στο ποσό αυτό δεν περιλαμβάνονται 150 εκατ. EUR που διατέθηκαν μέσω των μηχανισμών της ΓΔ HOME.
[30] Τότε ονομαζόταν «Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης της Μετανάστευσης» (ΓΔΔΜ).

Μέσω της διευκόλυνσης ενισχύθηκε σημαντικά η απασχολησιμότητα των γυναικών, καθώς περισσότερες από 26 000 γυναίκες έχουν ολοκληρώσει βραχυπρόθεσμη κατάρτιση για την απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, περίπου 40 000 έχουν επωφεληθεί από την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σχετικά με την απασχόληση και 500 επιχειρήσεις που ανήκουν σε γυναίκες έχουν λάβει συμβουλευτική ή οικονομική στήριξη. Στο πλαίσιο της διευκόλυνσης παρασχέθηκαν μαθήματα τουρκικής γλώσσας σε γυναίκες πρόσφυγες, τα οποία ολοκλήρωσαν με επιτυχία περίπου 25 000 ενήλικες γυναίκες πρόσφυγες και 20 000 μαθήτριες. Επιπλέον, περίπου 55 000 κορίτσια πρόσφυγες παρακολούθησαν προσχολική εκπαίδευση η οποία διατίθεται μέσω των έργων που χρηματοδοτούνται από τη διευκόλυνση, ενώ 15 000 μαθήτριες έλαβαν εκπαιδευτικές υποτροφίες. Ειδικότερα, σχεδόν το 50 % των διδασκόντων και του εκπαιδευτικού προσωπικού που απασχολείται από τη διευκόλυνση είναι γυναίκες. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων μεταφοράς χρημάτων χορηγήθηκαν ίσες παροχές σε περισσότερες από 1 εκατομμύριο γυναίκες πρόσφυγες, με τακτικές άνευ όρων μεταφορές πόρων. Επιπροσθέτως, οι οικογένειες περίπου 400 000 μαθητριών έχουν λάβει χρηματικά ποσά υπό όρους για εκπαιδευτική στήριξη. Εκτός από τα προγράμματα μεταφοράς χρημάτων, περίπου 500 000 γυναίκες πρόσφυγες έλαβαν υπηρεσίες παραπομπής σε προστασία, ενώ περίπου 550 000 γυναίκες πρόσφυγες ωφελήθηκαν από υπηρεσίες προστασίας μέσω έργων που χρηματοδοτούνται από τη διευκόλυνση.

5. Παρακολούθηση, αξιολόγηση και έλεγχος

Το 2024 η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα επιτεύγματα της διευκόλυνσης εξακολούθησε να βασίζεται στο πλαίσιο αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης[31] και στη θεωρία της αλλαγής[32]. Τον Δεκέμβριο του 2024 δημοσιεύθηκε η 13η έκθεση παρακολούθησης της διευκόλυνσης και είναι προσβάσιμη στον ιστότοπο της ΓΔ ENEST[33].

Στο τέλος του 2024 η Επιτροπή υπέγραψε νέα σύμβαση για να διασφαλίσει τη συνέχιση του συστήματος παρακολούθησης και διαχείρισης δεδομένων της διευκόλυνσης, όπως θεσπίστηκε στο πλαίσιο της πρώτης σύμβασης τεχνικής βοήθειας (SUMAR)[34]. Η αρχική σύμβαση SUMAF[35] έληξε τον Δεκέμβριο· ανέφερε 127 αποστολές παρακολούθησης (που καλύπτουν τέσσερις ad hoc αποστολές), 53 επιτόπιους ελέγχους και 112 αποστολές παρακολούθησης[36].

[31] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf
[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf
[33] https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_el
[34] Τεχνική βοήθεια για την παρακολούθηση των επιδόσεων της στήριξης της ΕΕ για τους πρόσφυγες στην Τουρκία — IPA/2024/461-735.
[35] Τεχνική βοήθεια για τη στήριξη της παρακολούθησης των δράσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία — IPA/2021/429-105 (Προσθήκη VI στη σύμβαση IPA/2018/393-877).
[36] Σωρευτικά αριθμητικά στοιχεία του 2017.

Τον Μάιο του 2024 η Επιτροπή υπέγραψε σύμβαση-πλαίσιο για την τελική αξιολόγηση της διευκόλυνσης. Μετά τη στρατηγική ενδιάμεση αξιολόγηση της διευκόλυνσης του 2021, η τελική αξιολόγηση θα επικεντρωθεί στη δεύτερη δόση της διευκόλυνσης και θα πρέπει να ολοκληρωθεί στο τέλος του 2025, σηματοδοτώντας την ολοκλήρωση της διευκόλυνσης.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο δημοσίευσε τον δεύτερο έλεγχο επιδόσεων της διευκόλυνσης τον Απρίλιο του 2024. Η έκθεση ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των διαπιστώσεων και των συστάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως και των απαντήσεων της Επιτροπής, δημοσιεύθηκε στις 24 Απριλίου 2024 και είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο[37]. Μία από τις κύριες συστάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου ήταν να βελτιώσει η Επιτροπή τον τρόπο μέτρησης του αντικτύπου των έργων της διευκόλυνσης και να ξεκινήσει συζήτηση με τα κράτη μέλη και τις τουρκικές αρχές σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της βιωσιμότητάς τους.

6. Επικοινωνία και δημοσιότητα

Το 2024 συνέχισε να ενισχύεται η προβολή των δράσεων της διευκόλυνσης, μέσω δραστηριοτήτων, και η ανάδειξη του προφίλ της ΕΕ όσον αφορά την παροχή βοήθειας στην Τουρκία για τη φιλοξενία του προσφυγικού πληθυσμού. Λόγω της απότομης αύξησης της αρνητικής επίσημης ρητορικής και του κοινού αισθήματος απέναντι στους πρόσφυγες κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, οι δραστηριότητες επικεντρώθηκαν στη βοήθεια της ΕΕ στους πρόσφυγες και στις κοινότητες υποδοχής μετά τους σεισμούς του Φεβρουαρίου του 2023. Παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, τα εξής: i) δημοσιογραφική αποστολή στα τέλη Ιανουαρίου του 2024· ii) αρκετά επιτυχημένα παραδείγματα και βίντεο· III) εκδήλωση, έκδοση, βίντεο και φωτογραφικό λεύκωμα με τον τίτλο «Stronger Together» σχετικά με τον ρόλο που διαδραμάτισαν οι διασώστες της ΕΕ στην παροχή βοήθειας σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής τον Φεβρουάριο του 2023, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ στην Άγκυρα· και iv) ευρεία προβολή της επίσκεψης της επιτρόπου Ferreira στα τέλη Απριλίου του 2024.

7. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα

Το 2024 συνεχίστηκε η εφαρμογή της διευκόλυνσης. Διατέθηκε μέσω συμβάσεων ο πλήρης επιχειρησιακός προϋπολογισμός της διευκόλυνσης έως το τέλος του 2020 και εκταμιεύθηκαν 5,7 δισ. EUR έως το τέλος του 2024. Η διευκόλυνση εξακολούθησε να παρέχει σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία τη βοήθεια που έχουν τόσο μεγάλη ανάγκη. Η πρόσθετη βοήθεια για τους πρόσφυγες που διατέθηκε για την περίοδο 2020-2024 αποσκοπεί στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιτευγμάτων της διευκόλυνσης.

Στα **επόμενα βήματα** περιλαμβάνονται:

[37] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-2024-06_EL.pdf

- *συνέχιση της αποτελεσματικής υλοποίησης όλων των έργων της διευκόλυνσης προς όφελος των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης·*
- *συνέχιση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων επικοινωνίας σχετικών με τη διευκόλυνση·*
- *διοργάνωση τελικής συνεδρίασης της διευθύνουσας επιτροπής διευκόλυνσης το 2025·*
- *προγραμματισμός πρόσθετης στήριξης για το 2025-2027 σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιτευγμάτων της διευκόλυνσης.*